

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa Ł. S.
przeciwko L. S.A. w W.
z udziałem interwenienta ubocznego M. K. po stronie powoda
o ustalenie nieistnienia uchwał,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 18 czerwca 2021 r.,
zażalenia powoda na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 3 lipca 2020 r., sygn. akt VII AGa [...],

uchyla zaskarżony wyrok w punkcie II (drugim), pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 lutego 2015 r. Ł. S. wystąpił z żądaniem ustalenia nieistnienia (ewentualnie stwierdzenia nieważności) uchwał podjętych przez radę nadzorczą spółki L. S.A. z siedzibą w W. w przedmiocie powołania do zarządu spółki P. S. (uchwała nr 2 rady nadzorczej z dnia 23 grudnia 2013 r.) oraz D. D. (uchwała nr 3 rady nadzorczej z 23 grudnia 2013 r.).

Wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w W. uwzględnił w całości powództwo i orzekł o nieistnieniu uchwał rady nadzorczej objętych

żądaniem pozwu oraz zasądził od pozwanej spółki na rzecz powoda kwotę 4 377 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 360 zł tytułem zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa procesowego. Jako podstawę prawną swojego orzeczenia Sąd pierwszej instancji przywołał art. 189 k.p.c. w zw. art. 213 § 2 k.p.c. z uwagi na uznanie powództwa przez stronę pozwaną. Przyjął, że powód ma interes prawny w dochodzeniu powództwa o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c.

Na skutek apelacji strony pozwanej Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 3 lipca 2020 r.: sprostował wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 19 kwietnia 2016 r. w ten sposób, że w komparycji jako przedmiot sprawy wpisał „o ustalenie nieistnienia uchwał” zamiast „o stwierdzenie nieważności uchwał” (pkt I); uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie od dnia 14 kwietnia 2016 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W. jednocześnie pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt II).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wskazał, że w dniu 5 marca 2015 r. radca pr. D. K. wystąpił z wnioskiem o wgląd do akt sprawy. Wykazując swoje umocowanie do podejmowania czynności procesowych w imieniu pozwanej spółki, przedłożył, wraz ze stosownym wnioskiem, dokument pełnomocnictwa, który w imieniu spółki L. S.A. został podpisany przez J. S. jako prezesa jej zarządu. Jednocześnie, celem wykazania kompetencji J. S. do zasiadania w zarządzie spółki, przedstawił on odpisy wniosków o wpis do rejestru przedsiębiorców KRS prowadzonego dla spółki L. S.A., które dotyczyły: 1) zmiany informacji o osobach wchodzących w skład organu uprawnionego do reprezentowania spółki poprzez wykreślenie P. S. i D. D., a wpisanie w ich miejsce J. S.; 2) zmiany informacji o osobach wchodzących w skład organu nadzoru - rady nadzorczej poprzez wykreślenie M. S., K. S., M. S., W. S., A. S. a wpisanie w ich miejsce: Ł. S., J. J., M. S., K. B., K. S.; 3) wpisania M. K. jako prokurenta spółki; 4) zmiany danych dotyczących przedmiotu działalności spółki. Ponadto, jako załączniki do stosownych wniosków, złożono do akt toczącej się sprawy: 1) sporządzony przez notariusza protokół z odbycia NWZ spółki L. S.A. z dnia 5 marca 2015 r. sporządzony przez notariusza A. B.

(repertorium A nr (...)), z którego wynikało, że: a) zgromadzenie odbyło się w B. w budynku posadowionym przy ul. S. nr 16, b) zgromadzenie zostało otwarte przez J. S. działającego jako prezes zarządu spółki L. S.A., c) uchwałą nr 2 odroczone obrady walnego zgromadzenia do dnia 10 marca 2015 r. do godz. 15.00, d) do protokołu ze zgromadzenia nie załączono listy obecności; 2) akt notarialny (repertorium A nr (...)) sporządzony przez notariusza M. S. stanowiący protokół z odbycia w dniu 5 marca 2015 r. NWZ spółki L. S.A. z którego wynikało, że: a) zgromadzenie odbyło się w B. w budynku posadowionym przy ul. S. nr 16; b) walne zgromadzenie zostało zwołane przez spółkę S. sp. z o.o. - pełnomocnika zarządu spółki L. S.A.; c) ogłoszenie o zwołaniu walnego zgromadzenia zamieszczane było w MSiG z dnia 11 lutego 2015 r. nr 28/2015 pod poz. 1655; d) podczas zgromadzenia obecni byli akcjonariusze reprezentujący 2 943 168 akcji, co odpowiadało 12,297% akcji w kapitale zakładowym uprawnionych do wykonywania prawa głosowy na nadzwyczajnym walnym zgromadzeniu akcjonariuszy; e) na zgromadzeniu podjęto m.in. uchwałę nr 15 stwierdzającą nieistnienie wszystkich uchwał nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy spółki L. S.A., które miało się odbyć dnia 5 marca 2015 r., a następnie kontynuowane 10 marca 2015 r. w Kancelarii Notarialnej M. s.c. w B., ul. K. 9/1 i uchylenie wszelkich uchwał rzekomego nadzwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy z dnia 5 marca 2015 r (§ 1 uchwały nr 15) oraz stwierdzającą, że wszelkie czynności osób występujących w B. w Kancelarii Notarialnej M. s.c. w B., ul. K. 9/1 nie są czynnościami organu spółki L. S.A., a jedynie oświadczeniami składanych przez obecnych podczas spotkania niebędącego NWZ spółki L. S.A. (§ 2 uchwały nr 15).

W dniu 29 kwietnia 2015 r. udział w sprawie jako pełnomocnicy pozwanej spółki zgłosili radca pr. A. O., radca pr. B. S. i radca pr. Z. S.. Swoje umocowanie oparli na pełnomocnictwie, które w imieniu spółki L. S.A. zostało podpisane przez P. S. jako prezesa zarządu oraz przez Z. S. - członka zarządu. Do złożonego do akt sprawy dokumentu pełnomocnictwa załączono także odpis z rejestru przedsiębiorców KRS datowany na dzień 29 kwietnia 2015 r., z którego wynikało, że w tej dacie w skład zarządu pozwanej spółki wchodził: P. S. i D. D.; zaś w skład rady nadzorczej wchodził: M. S., K. S., M. S., W. S..

W związku z pozyskanymi na podstawie odpisu z rejestru przedsiębiorców KRS z dnia 29 kwietnia 2015 r. informacjami dotyczącymi obsady zarządu spółki L. Sąd pierwszej instancji, zarządzeniem z dnia 16 lipca 2015 r., zwrócił radcy pr. A. D. pisma procesowe z dnia 6 maja 2015 r., 20 maja 2015 r., 15 czerwca 2015 r. oraz odpowiedź na pozew. W ocenie Sądu Okręgowego r.pr. A. D. nie posiadała umocowania do działania w niniejszym procesie w imieniu L. S.A., gdyż udzielone jej pełnomocnictwo nie zawierało oświadczeń pochodzących od osób, które były uprawnione do reprezentowania pozwanej spółki. Za właściwie umocowanego pełnomocnika procesowego spółki - na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego - uznano natomiast radcę pr. D. K. i doręczono mu odpis pozwu wraz z zobowiązaniem do złożenia odpowiedzi na pozew w terminie 21 dni.

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik radca pr. D. K. uznał powództwo. Jednocześnie przedłożył on uchwałę nr 70 NWZ spółki L. S.A. z dnia 14 kwietnia 2015 r. podnosząc, że – adekwatnie do brzmienia art. 426 § 1 k.s.h. - na mocy stosownej uchwały wyłączono kompetencję do działania zarządu spółki w rozpoznawanej sprawie, zaś wyłącznie uprawnionym do działania w sprawie jest on oraz adw. B. W. jako pełnomocnicy powołani przedmiotową uchwałą. Jednocześnie na wezwanie Sądu Okręgowego radca pr. D. K. złożył notarialnie poświadczony odpis protokołu z posiedzenia zarządu spółki L. S.A. z dnia 28 stycznia 2015 r., z którego wynikało, że zarząd pozwanej spółki na tymże posiedzeniu, w którym brali udział J. S. i J. F., podjął uchwałę o udzieleniu spółce S. pełnomocnictwa do zwołania NWZ spółki L. S.A. w dniu 10 marca 2015 r. (repertorium A nr (...)).

W piśmie procesowym z dnia 9 października 2015 r. radca pr. D. K. przedłożył kolejny dokument pełnomocnictwa, z którego treści wynikało, że w dniu 27 maja 2015 r. J. S. jako członek zarządu spółki L. S.A., umocował go do występowania w niniejszej sprawie w imieniu pozwanej spółki. Wraz ze stosownym pismem do akt sprawy złożył on odpis postanowienia sądu rejestrowego z dnia 2 października 2015 r. wydanego w sprawie o sygn. (...) oraz protokół z NWZ spółki L. S.A. z dnia 14 listopada 2013 r.

Z protokołu z dnia 14 listopada 2013 r. wynikało, że NWZ podjęło uchwałę nr 3 o odwołaniu członków rady nadzorczej pozwanej spółki - A. S., W. S., M. S., K. S., M. S. oraz o powołaniu w ich miejsce nowych członków - Ł. S., H. W. i J. J.. Jednocześnie treść dokumentów przedłożonych przez radcę pr. D. K., wskazywała, że w dniu 14 listopada 2013 r. rada nadzorcza w składzie wyznaczonym na mocy uchwały nr 3 NWZ zdecydowała o odwołaniu z zarządu spółki D. D. i P. S. oraz powołała w skład zarządu J. S. z jednoczesnym zastrzeżeniem, że będzie on pełnił funkcję prezesa zarządu oraz wyraziła zgodę na powołanie prokurenta J. M..

Następnie rada nadzorcza w składzie Ł. S., H. W. i J. J. uchwałą z dnia 20 grudnia 2013 r. uzupełniła skład zarządu spółki poprzez powołanie w skład tego organu J. F..

Postanowieniem z dnia 2 października 2015 r. (sygn. (...)) sąd rejestrowy oddalił wniosek o wpis w zakresie zmian w składzie osobowym rady nadzorczej i przedmiotu działalności uchwały z dnia 8 maja 2015 r. stwierdzając, że stosowny wniosek w imieniu spółki został wniesiony przez osoby nieuprawnione do jej reprezentowania. Ponadto w uzasadnieniu postanowienia z dnia 2 października 2015 r. wskazano, że nie doszło do wydania prawomocnego wyroku uchylającego lub stwierdzającego nieważność uchwał z dnia 24 lutego 2015 r. i 10 marca 2015 r. o powołaniu członków rady nadzorczej, która powołała na stanowisko prezesa zarządu J. S.. Od tego wywiedziono apelację, w której podaje, że w sprawie wpisania uchwał z dnia 24 lutego 2014 r. z wniosku J. S. pod sygn. (...) Sąd wezwał do podpisania wniosku osoby uprawnione do reprezentacji P. S. i D. D. i następnie umorzył postępowanie na skutek cofnięcia wniosku o wpis, w sprawie wpisania uchwał z 5 i 10 marca 2015 r. toczącej się z wniosku J. S. pod sygn. (...), Sąd wezwał do podpisania wniosku osoby uprawnione do reprezentacji P. S. i D. D. i następnie umorzył postępowanie na skutek cofnięcia wniosku o wpis.

Uchwały NWZ z dnia 14 listopada 2013 r. zostały uchylone na NWZ z dnia 23 grudnia 2013 r. sporządzonym przez notariusza K. K. (rep. A (...)) i na nowo wybrano radę nadzorczą w składzie A. S., W. S., M. S., K. S. i M. S.. Nowo

wybrana radca nadzorczy powołała członków zarządu D. D. i prezesa zarządu P. S..

Wyrok ustalający nieistnienie uchwał o numerach 3 i 4 NWZ z dnia 14 listopada 2013 r. (XVI GC (...)) wydany w sprawie pomiędzy J. S., P. S. i D. D. przeciwko L. S.A. został zaskarżony przez J. S..

Sąd Apelacyjny stwierdził, że na etapie postępowania przed Sądem pierwszej instancji wystąpiła nieważność postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 2 k.p.c., i w związku z tym zachodzą podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego, zniesienia postępowania w zakresie objętym nieważnością i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji (art. 386 § 2 k.p.c.). Postępowanie przed Sądem pierwszej instancji toczyło się bowiem z udziałem strony pozwanej, której pełnomocnik był nienależycie umocowany.

Sąd drugiej instancji wskazał przepisy art. 368 § 1 i 373 k.s.h. jako wskazujące, że zarząd spółki akcyjnej prowadzi i reprezentuje tę spółkę oraz określające jego skład. Z art. 318 k.s.h. wynika, że zgłoszenie spółki akcyjnej do sądu rejestrowego powinno zawierać m.in. nazwiska i imiona członków zarządu oraz sposób reprezentowania spółki. Z kolei według art. 321 § 1 k.s.h. wszelkie zmiany danych wymienionych w art. 318 i 319 zarząd powinien zgłosić sądowi rejestrowemu w celu wpisania do rejestru lub ujawnienia w aktach rejestrowych. Odpowiednikiem tych regulacji zawartych w kodeksie spółek handlowych jest art. 39 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1142 na dzień wydania wyroku przez Sąd pierwszej instancji). Sąd Apelacyjny wskazał, że według danych rejestru prowadzonego dla L. S.A. wynika, że w przypadku zarządu dwu lub trzyosobowego, spółka jest reprezentowana przez dwóch członków zarządu działających łącznie, jak również łącznie upoważnieniu są członkiem zarządu z prokurentem (wpis 15 z 30 września 2009 r.). Wpisem 26 z dnia 27 listopada 2013 r. wykreślono P. S. i D. D. oraz wpisani J. S., a wpisem 27 z dnia 10 stycznia 2014 r. wykreślono J. S. oraz wpisano P. S. i D. D.. Od wpisu 15 przy zarządzeniu dwu lub trzyosobowym obowiązywała w spółce

reprezentacja łączna przez dwóch członków zarządu lub członka zarządu i prokurenta.

Postanowienie z dnia 16 kwietnia 2016 r. o niedopuszczeniu do udziału w sprawie pełnomocników umocowanych przez zarząd pozwanej spółki w osobach D. D. i P. S. zapadło, gdy Sąd Okręgowy dysponował pełnomocnictwem z dnia 18 marca 2015 r. i 27 maja 2015 r. udzielonym przez prezesa zarządu J. S., co do którego złożono wnioski o wpis zmiany danych 15 marca 2015 r. i nie ma informacji, aby wpisy zostały dokonane, uchwałą nr 70 podjętą na podstawie art. 379 § 1 w zw. z art. 426 § 1 k.s.h. - udzielającą pełnomocnictwa adw. B. W. i radcy pr. D. K. pełnomocnictwa do samodzielnego działania z prawem substytucji do reprezentowania spółki w sprawach określonych w art. 426 § 1 k.s.h., tj. w sporach dotyczących uchylecia lub stwierdzenia nieważności uchwały walnego zgromadzenia we wszystkich postępowaniach przed sądami powszechnymi wszystkich instancji oraz Sądem Najwyższym, w szczególności w sprawach toczących się przed Sądem Okręgowym w W. pod sygn. XVI GC (...) i XVI GC (...) - pełnomocnictwem udzielonym przez osoby uprawnione do reprezentacji L. S.A. według wpisu danych uwidoczniionych w KRS wpisem z 10 stycznia 2014 r.

Sąd pierwszej instancji nie przeprowadził pełnej i właściwej analizy dokumentów, które w tej dacie znajdowały się w aktach sprawy. Ich weryfikacja - jak uznał Sąd drugiej instancji - była niezbędna dla prawidłowego określenia skuteczności oświadczeń składanych w imieniu spółki L. S.A. przy umocowywaniu poszczególnych pełnomocników procesowych, którzy zgłaszali swój udział w niniejszym postępowaniu. Sąd Okręgowy powinien był uzasadnić swoją decyzję co do reprezentacji pozwanej spółki przez zarząd w osobie J. S., co nie odpowiadało stanowi uwidoczniionemu w rejestrze. W szczególności Sąd powinien gruntownie ocenić złożone pełnomocnictwa i uchwały z dnia 10 marca 2015 r., tym bardziej, że do dnia wydania wyroku wpis zmian nie został zarejestrowany. Wskazał, że z wpisu w rejestrze wynika, że od dnia 20 grudnia 2013 r. w zarządzie spółki L. S.A. zasiadał J. F. i w toku postępowania nie przedstawiono dokumentu wskazującego na odwołanie go z pełnionej funkcji przez radę nadzorczą. Ponadto do akt sprawy złożono załącznik KRS-ZL, z

którego wynikało, że doszło do złożenia wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców wniosku o wpis prokurenta M. K. (sygn. akt XII (...)) oraz uchwałę rady nadzorczej spółki L. S.A. wyrażającą zgodę na powołanie innego prokurenta. Sąd przyjął pełnomocnictwo oparte na uchwałach z dnia 10 marca 2015 r., mimo że już w odpowiedzi na pozew wskazano na problem ze zwołaniem NWZ na dzień 23 grudnia 2013 r i składu akcjonariatu. Sąd powinien też zweryfikować uchwałę nr 70 podjętą przez NWZ spółki L. S.A. w dniu 14 kwietnia 2015 r. w przedmiocie wyłączenia kompetencji do reprezentowania pozwanej spółki przez zarząd w toczącym się postępowaniu (art. 426 § 1 k.s.h.), gdyż spór nie mieści się w kategorii spraw z art. 426 § 1 k.s.h czy z art. 379 § 1 k.s.h. Wiąże się to z tym, że art. 426 § 1 k.s.h. dotyczy reprezentacji spółki przez zarząd w sprawach o uchylenie lub stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy, zaś w niniejszej sprawie żądanie pozwu obejmowało stwierdzenie nieistnienia (ewentualnie stwierdzenie nieważności) uchwał rady nadzorczej spółki L. S.A. o powołaniu do zarządu spółki P. S. oraz D. D.. Z tych przyczyn w dacie wyroku Sądu Okręgowego nie zostało obalone domniemanie wynikające z art. 17 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Załączone uchwały z 5 i 10 marca 2015 r. NWZ L. S.A. zwołane przez S. sp. z o.o. opierały się na pełnomocnictwie zarządu. Powołane do tego zarządu J. S. stanowiło spór pomiędzy akcjonariuszami, jednymi głosującymi za powołaniem i drugimi głosującymi za odwołaniem następującymi po sobie walnymi zgromadzeniami. To ważność walnych zgromadzeń wpływała na ważność wyboru rady nadzorczej i następnie zarządu i bez oceny tej ważności Sąd pierwszej instancji nie mógł poprzestać na uznaniu powództwa.

Sąd pierwszej instancji nie przeprowadził prawidłowego zbadania uznania powództwa jako oświadczenia wiedzy i oświadczenia woli, tj. czy w świetle ustaleń faktycznych nie budzi ono wątpliwości co do zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd pierwszej instancji powinien zbadać interes prawny i legitymację powoda mając na uwadze ocenę prawidłowości zwołania NWZ na dzień 5 marca 2015 r. kontynuowanego 10 marca 2015 r. Punktem odniesienia może być stan bezkonfliktowego

funkcjonowania spółki co miało miejsce na NWZ na dzień podejmowania uchwały z dnia 28 czerwca 2013 r. wpisanej do KRS za numerem wpisu 25 przed sporem zapoczątkowanym NWZ z dnia 14 listopada 2013 r. Sąd powinien więc ocenić ogłoszenie o zwołaniu z dnia 4 października 2013 r. NWZ, z którego uchwał powód wywodzi swoją legitymację, uwzględniając również wyrok o stwierdzenie nieistnienia uchwał nr 3 i 4 NWZ z dnia 14 listopada 2013 r., co ma znaczenie ze względu na otwarcie 5 marca 2015 r. NWZ przez J. S. oświadczającego, że jest prezesem zarządu. Kolejną płaszczyzną sporu jest ocena roszczenia, co wiąże się z NWZ zwołanym 25 listopada 2013 r.

Ponadto Sąd Apelacyjny wskazał, że nie istnieje możliwość naprawienia przez sąd drugiej instancji nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji. O ile w dacie orzekania przez Sąd Apelacyjny reprezentacja spółki wynikała z uchwały nr 6 i 7 Rady Nadzorczej z dnia 1 lipca 2019 r., to nieważności nie dało się sanować z uwagi na brak potwierdzenia czynności procesowych dokonanych w dacie wyrokowania przed Sądem pierwszej instancji (uznanie powództwa).

Zażalenie na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 3 lipca 2020 r. wniosła strona powodowa. We wniesionym środku zaskarżenia zarzucono Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. poprzez jego wadliwe zastosowanie i przyjęcie, że doszło do nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji i w konsekwencji bezpodstawne uchylenie wydanego przez ten Sąd wyroku z dnia 19 kwietnia 2016 r., zniesienie postępowania pierwszoinstancyjnego od dnia 14 kwietnia 2016 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania apelacyjnego. Zdaniem skarżącego, Sąd drugiej instancji błędnie przyjął, że Sąd Okręgowy nie uzasadnił swojej decyzji co do reprezentacji spółki L. S.A. przez zarząd w osobie J. S. oraz że nie dysponował on dokumentami wskazującymi na obowiązywanie jednoosobowej reprezentacji spółki L. S.A.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu wywołanym zażaleniem strony, skierowanym na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. przeciwko uchyleniu przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazaniu sprawy do ponownego

rozpoznania, ocenie podlega jedynie prawidłowość zakwalifikowania przez sąd odwoławczy określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej przez ten sąd podstawie orzeczenia kasatoryjnego. Ocena ta nie obejmuje natomiast zarówno merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak i prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się do kwalifikacji powstałej sytuacji procesowej w kontekście przesłanek z art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Oznacza to, że Sąd Najwyższy sprawdza jedynie, czy rzeczywiście doszło do nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, albo czy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Wszelkie inne wady, dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego (poza nieważnością postępowania - art. 386 § 2 k.p.c.), nie uzasadniają uchylecia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Zaś ich weryfikacja, na skutek obowiązywania systemu apelacji pełnej, powinna być przeprowadzana bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym. Natomiast w przypadku, gdy podstawą wydania wyroku kasatoryjnego była stwierdzona przez Sąd odwoławczy nieważność postępowania prowadzonego przed sądem pierwszej instancji zadaniem Sądu Najwyższego, przy rozpoznawaniu wniesionego zażalenia (art. 394¹ § 1¹ k.p.c.), jest weryfikacja tego, czy ów stan nieważności postępowania rzeczywiście zachodził (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2021 r., III UZ 38/20, niepubl., z dnia 26 lutego 2021 r., I CZ 88/20, niepubl. oraz z dnia 16 grudnia 2020 r., I CZ 79/20, niepubl.). Uwzględniając powyższe przy rozpoznawaniu zażalenia powoda na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Sąd Najwyższy zobligowany był wyłącznie do przeprowadzenia oceny prawidłowości zastosowania art. 386 § 2 k.p.c.

Sąd Apelacyjny jako podstawę wydanego przez siebie orzeczenia kasatoryjnego powołał art. 386 § 2 w zw. z art. 379 pkt 2 k.p.c. W ocenie tego Sądu pełnomocnik strony pozwanej, który w jej imieniu uczestniczył w postępowaniu przed Sądem Okręgowym, był nieprawidłowo umocowany, bowiem pełnomocnictwa złożone w toku postępowania podpisał w imieniu pozwanej, jako prezes jej zarządu, J. S.. Treść wpisów w rejestrze sądowym nie potwierdzała jednak, że był on osobą umocowaną do reprezentowania pozwanej

spółki, a domniemanie wynikające z art. 17 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym prawdziwości tych wpisów „w dacie wyroku Sądu Okręgowego” nie zostało obalone. Zgodnie z art. 379 pkt 2 k.p.c., nieważność postępowania ma miejsce m.in. wówczas, gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany. Niewątpliwie taka sytuacja zachodzi wtedy, gdy pełnomocnictwa procesowego do działania w imieniu osoby prawnej udzieliła osoba (osoby), która nie była uprawniona do jej reprezentowania. Sąd Apelacyjny prawidłowo więc zakwalifikował tę sytuację procesową jako przyczynę prowadzącą do nieważności postępowania z przyczyny określone w art. 379 pkt 2 k.p.c.

Słuszne było także przyjęte przez Sąd Apelacyjny wyjściowe założenie o konieczności uwzględnienia domniemania prawdziwości wpisów w KRS (art. 17 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym) przy ocenie, czy pełnomocnik pozwanej, który brał udział w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, był prawidłowo umocowany. Czynienie odmiennych ustaleń względem tych, które wynikają z treści rejestru jest dopuszczalne (obalenie domniemania prawdziwości wpisu), ale wiąże się z koniecznością poczynienia stosownych ustaleń faktycznych, w tym wskazania dowodów, które sąd uznaje za wystarczające do wyprowadzenia odmiennych wniosków co do składu osobowego organu spółki niż te, które wynikają z danych umieszczonych w rejestrze przedsiębiorców (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2016 r., II PZ 15/16, niepubl., wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2014 r., IV CSK 361/13, OSNC 2015, nr 1, poz. 10, z dnia 14 marca 2012, II CSK 328/11, niepubl. oraz z dnia 12 lutego 2010 r., I CSK 272/09, niepubl.). W realiach rozpoznawanej sprawy oznacza to, że Sąd Apelacyjny powinien szczegółowo przeanalizować nie tylko treść wpisów w rejestrze przedsiębiorców prowadzonym dla pozwanej spółki, ale także skonfrontować ich treść z dowodami, w szczególności z dokumentów złożonymi do akt sprawy, także na etapie postępowania apelacyjnego. Dopiero na tej podstawie możliwe było przesądzenie, czy zostało podważone domniemanie wynikające z wpisu w rejestrze sądowym, a jeśli tak, jaki był rzeczywisty skład osobowy organu (zarządu) uprawnionego do reprezentacji pozwanej spółki, a tym samym rozstrzygnięcie w przedmiocie prawidłowości umocowania poszczególnych

pełnomocników procesowych zgłaszających swój udział w postępowaniu. Podkreślić przy tym należy, iż ocena Sądu drugiej instancji co do istnienia podstawy do uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. z powodu nieważności postępowania przed tym Sądem, w tym z przyczyny określonej w art. 379 pkt 2 k.p.c., powinna być jednoznaczna. Odzwierciedleniem tego stanu rzeczy powinny być zaś zawarte w uzasadnieniu wyroku kasatoryjnego kategoryczne stwierdzenia dotyczące istnienia stanu nieważności; podparte szczegółowym uzasadnieniem co do przyczyn jego wystąpienia oraz przywołaniem okoliczności, które zdaniem Sądu drugiej instancji przesądzały o występowaniu wadliwości procesowych w postaci nieważności postępowania. Ocena Sądu drugiej instancji wystąpienia nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji powinna uwzględniać nie tylko materiał zgromadzony w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, ale także w postępowaniu apelacyjnym (art. 382 k.p.c.), jeżeli także na tym etapie postępowania przeprowadzono na wniosek stron albo z urzędu dowody istotne dla oceny, czy przed sądem pierwszej instancji doszło do nieważności postępowania. Obowiązkiem sądu drugiej instancji jest więc także odniesienie się do zebranego materiału przez wskazanie nie tylko dowodów, na podstawie których dokonał ustaleń faktycznych, ale także wskazanie dowodów pominiętych i przyczyn ich nieuwzględnienia, jeżeli zostały zgłoszone one przez strony dla wykazania faktów mających znaczenie dla oceny zaistnienia nieważności postępowania, co dotyczyło w rozpoznanej sprawie rzeczywistego składu osobowego zarządu pozwanej w czasie, gdy zostały udzielone pełnomocnictwa procesowe dla pełnomocnika pozwanej dopuszczonego do udziału w sprawie przez Sąd pierwszej instancji.

Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego nie pozwala na stwierdzenie, że doszło do kategorycznego stwierdzenia przez ten Sąd, iż na etapie postępowania przed sądem pierwszej instancji wystąpiła nieważność postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 2 k.p.c. Całościowe odczytywanie treści tego uzasadnienia uzasadnia wniosek, że Sąd Apelacyjny w sposób niestanowczy dostrzegł podstawy dla stwierdzenia wadliwości w prawidłowej reprezentacji strony pozwanej w toczącym się postępowaniu. Sąd

Apelacyjny wprowadzie przywołuje liczne zastrzeżenia dotyczące prawidłowego umocowania radcy pr. D. K. jako działającego w sprawie pełnomocnika pozwanej spółki, ale nie podejmuje się on jednoznacznego przesądzenia, czy J. S. był uprawniony do jednoosobowej reprezentacji pozwanej spółki, a tym samym, czy skuteczne były udzielane przez niego jednoosobowo pełnomocnictwa procesowe do reprezentowania spółki L. S.A. w postępowaniu. Sąd drugiej instancji przeprowadzenie stosownej oceny zleca bowiem Sądowi pierwszej instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy konstatując m.in., Sąd ten „dokonując odmiennych ustaleń od uwidocznionego stanu w rejestrze winien gruntownie ocenić złożone pełnomocnictwa i uchwały z dnia 10 marca 2015 r. (...)”. (s. 14 uzasadnienia wyroku z dnia 3 lipca 2020 r.). Natomiast odnosząc się do kwestii skuteczności uznania powództwa wskazuje, że powołanie do zarządu J. S. „stanowiło spór pomiędzy akcjonariuszami, jednymi głosującymi za powołaniem i drugimi głosującymi za odwołaniem następującymi po sobie walnymi zgromadzeniami. To ważność walnych zgromadzeń wpływała na ważność wyboru RN i następnie zarządu i bez oceny tej ważności Sąd pierwszej instancji nie mógł poprzestać na uznaniu powództwa” (str. 16 uzasadnienia zaskarżonego wyroku). W dalszej części uzasadnienia Sąd Apelacyjny wskazuje na konieczność oceny prawidłowości zwołania NWZ na dzień 5 marca 2015 r. kontynuowanego 10 marca 2015 r. Tymczasem to właśnie zadaniem Sądu Apelacyjnego było zweryfikowanie obowiązujących w spółce L. S.A. zasad reprezentacji oraz osób uprawnionych do reprezentacji pozwanej, a tym samym przeprowadzenie własnej oceny co do prawidłowości umocowania działających w sprawie pełnomocników procesowych strony pozwanej. Dopiero jednoznaczne ustalenia w tym przedmiocie mogą stanowić podstawę dla ewentualnego stwierdzenia wadliwości w zakresie reprezentacji strony pozwanej w toku postępowania pierwszoinstancyjnego w stopniu wskazującym na występowanie stanu nieważności postępowania. Z perspektywy prawidłowego zastosowania art. 386 § 2 k.p.c. nie jest dopuszczalne, aby sąd drugiej instancji szczegółowo eksponował wątpliwości dotyczące prawidłowości umocowania pełnomocnika działającego w sprawie, ale definitywne rozstrzygnięcie tych wątpliwości pozostawiał sądowi pierwszej instancji. W takim przypadku to w istocie sąd

pierwszej instancji stwierdzałby kategorycznie, czy wystąpiła nieważność postępowania przed tym sądem.

Poza tym Sąd drugiej instancji bez wyjaśnienia przyczyn wskazał, że brał pod uwagę tylko to, czy w dacie wydania wyroku Sądu Okręgowego nie zostało obalone domniemanie wynikające z art. 17 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. W konsekwencji nie odniósł się do całego zebranego materiału zgromadzonego w ponad 50 tomów akt. W szczególności nie wskazał, które z dowodów, czy twierdzeń, co do których nie było sporu, pominął i z jakich przyczyn. Tymczasem nie ma podstaw do stwierdzenia nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji z powodu nienależytego umocowania pełnomocnika strony, jeżeli na etapie postępowania apelacyjnego zostaną przedstawione dowody wykazujące, że pełnomocnik był prawidłowo umocowany. W sytuacji, w której Sąd drugiej instancji zaniechał odniesienia się do całości zebranego w sprawie materiału to na Sądzie Najwyższym, w ramach rozpoznawania zażalenia na wyrok kasatoryjny, spadłby ciężar selekcji zebranego materiału dowodowego i jego ocena. Takie działanie Sądu Najwyższego w swej istocie sprowadzałoby się do zastępowania sądu drugiej instancji w sferze uprawnień orzeczniczych, które zostały mu przypisane przez ustawę procesową. Sąd Najwyższy zwraca też uwagę na to, że treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku cechuje się niespójnością i licznymi brakami w zakresie ustaleń faktycznych albo pominięcia oceny prawnej dokonanych ustaleń w kwestii ustalenia osób uprawnionych do reprezentacji strony pozwanej, co uniemożliwia dokonanie racjonalnej oceny zasadności stanowiska zajętego przez Sąd drugiej instancji w zakresie właściwego zastosowania art. 386 § 2 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok w pkt II. W tej sytuacji nie zachodziła potrzeba odniesienia się Sądu Najwyższego do nowych dowodów zgłoszonych na etapie postępowania zażaleniowego. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 w zw. z art. 391 § 1, art. 397 § 3, art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.

